

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. liepos 13 d. *

Byloje C-103/05

dėl *Oberster Gerichtshof* (Austrija) 2005 m. vasario 2 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2005 m. vasario 28 d., pagal EB 68 ir 234 straipsnius pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Reisch Montage AG

prieš

Kiesel Baumaschinen Handels GmbH,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai J. Makarczyk, P. Kūris, G. Arestis ir J. Klučka (pranešėjas),

* Proceso kalba: vokiečių.

generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kancleris R. Grass,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos M. Lumma,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues ir A. Bodard-Hermant,
- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos A.-M. Rouchaud-Joët ir S. Grünheid,

susipažinęs su 2006 m. kovo 14 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- ¹ Prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, p. 1) 6 straipsnio 1 punkto aiškinimu.

- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp *Reisch Montage AG* (toliau – *Reisch Montage*) ir *Kiesel Baumaschinen Handels GmbH* (toliau – *Kiesel*) dėl 8 689,22 euro skolos grąžinimo.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

- 3 Reglamento Nr. 44/2001 vienuolikta, dvylikta ir penkiolikta konstatuojamosios dalys skelbia:

„(11) Jurisdikcijos taisyklės turi būti ypač nuspėjamos ir pagrįstos principu, pagal kurį jurisdikcija paprastai priklauso nuo atsakovo gyvenamosios vietos, ir šiuo pagrindu jurisdikcija turi būti visada prieinama, išskyrus keletą aiškiai nustatytų situacijų, kuriose bylinėjimosi objektas arba šalių autonomija pateisina kitokį jurisdikcijos nustatymo kriterijų. <...>

(12) Jurisdikcija turėtų būti nustatoma ne tik pagal atsakovo gyvenamąją vietą, bet ir pagal kitą alternatyvų jurisdikcijos pagrindą, atsižvelgiant į glaudų ryšį tarp teismo ir bylos arba siekiant padėti tinkamai vykdyti teisingumą.

<...>

(15) Siekiant harmoningai vykdyti teisingumą, reikia maksimaliai sumažinti vienu metu vykstančių teismo procesų galimybę ir užtikrinti, kad dviejose valstybėse narėse nebūtų priimami nesuderinami sprendimai <...>“ (Pataisytas vertimas)

4 Minėto reglamento 2 straipsnio 1 dalis, įtvirtinta jo II skyriaus 1 skirsnyje, pavadintame „Bendrosios nuostatos“, numato:

„Jei šis reglamentas nenustato kitaip, valstybėje narėje nuolat gyvenantiems asmenims, neatsižvelgiant į jų pilietybę, bylos turi būti keliamos tos valstybės narės teismuose.“ (Pataisytas vertimas)

5 Pagal to paties reglamento 3 straipsnį, kuris taip pat įtvirtintas II skyriaus 1 skirsnyje:

„1. Valstybėje narėje nuolat gyvenantiems asmenims bylos gali būti keliamos kitos valstybės narės teismuose tik pagal šio skyriaus 2–7 skirsniuose nustatytas taisykles.

2. Prieš pirmiau nurodytus asmenis netaikomos I priede nustatytos nacionalinės jurisdikcijos taisyklės.“

6 Pagal Reglamento Nr. 44/2001 5 straipsnį, esantį to paties II skyriaus 2 skirsnyje, pavadintame „Specialioji jurisdikcija“, valstybėje narėje nuolat gyvenančiam asmeniui byla kitoje valstybėje narėje gali būti iškelta esant tam tikroms sąlygoms.

- 7 Be to, to paties reglamento 6 straipsnis, kuris taip pat yra įtrauktas į minėtą 2 skirsnį, numato:

„Minėtam asmeniui byla taip pat gali būti iškelta:

- 1) kai minėtas asmuo yra vienas iš atsakovų, teismuose pagal bet kurio iš jų nuolatinę gyvenamąją vietą, jeigu reikalavimai yra taip glaudžiai susiję, kad yra tikslinga juos nagrinėti ir spręsti visus iš karto, siekiant išvengti atskirų teismo procesų metu priimtų sprendimų nesuderinamumo;

<...>“

Nacionalinės teisės aktai

- 8 Nutarimo dėl bankroto (*Konkursordnung*, toliau – KO) 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta:

„Ieškiniai dėl teisių į nemokaus skolininko turtą pripažinimo ar užtikrinimo negali būti pareikšti ar nagrinėjami po bankroto bylos iškėlimo.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 9 2004 m. sausio 30 d. *Reisch Montage*, Lichtenšteine įsteigta bendrovė, pareiškė *Bezirksgericht Bezau* (Austrija) ieškinį M. Gisinger, nuolat gyvenančiam Austrijoje, ir *Kiesel*, turinčiai buveinę Vokietijoje, dėl skolos grąžinimo. Pastaroji bendrovė laidavo už M. Gisinger 8 689,22 euro skolą, kurią *Reisch Montage* prašo grąžinti.
- 10 2004 m. vasario 24 d. Sprendimu *Bezirksgericht Bezau*, taikydamas KO 6 straipsnio 1 dalį, atmetė *Reisch Montage* ieškinio dalį, susijusią su M. Gisinger, motyvuodamas tuo, kad su jo turtu susijusi bankroto byla buvo iškelta 2003 m. liepos 23 d. ir vis dar buvo nagrinėjama ieškinio pareiškimo dieną. Šis sprendimas įsiteisėjo.
- 11 *Kiesel* ginčijo teismo, kuriame buvo pareikštas ieškinys, jurisdikciją, teigdama, kad *Reisch Montage* negalėjo pasinaudoti Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktu norėdama pateisinti *Bezirksgericht Bezau* jurisdikciją, nes ieškinys prieš M. Gisinger, taikant KO 6 straipsnio 1 dalį, buvo atmestas kaip nepriimtinas.
- 12 2004 m. balandžio 15 d. Sprendimu *Bezirksgericht Bezau* patenkino *Kiesel* pareikštą reikalavimą dėl jurisdikcijos nepripažinimo ir atmetė *Reisch Montage* ieškinį, motyvuodamas tuo, kad šis teismas neturėjo teritorinės ir tarptautinės jurisdikcijos.
- 13 *Landesgericht Feldkirch* (Austrija), gavęs apeliacinį skundą, panaikino minėtą sprendimą ir atmetė *Kiesel* pareikštą reikalavimą dėl jurisdikcijos nepripažinimo.

- 14 *Kiesel* pateikė kasacinį skundą *Oberster Gerichtshof*, kuris nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar, pareikšdamas ieškinį prieš teismo vietos valstybėje nuolat gyvenantį asmenį ir kitoje valstybėje narėje įsikūrusį asmenį, ieškovas gali remtis Reglamento <...> Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktu, nors ieškinys prieš teismo vietos valstybėje nuolat gyvenantį asmenį yra nepriimtinas jau ieškinio pareiškimo momentu dėl jam iškeltos bankroto bylos, kuri pagal nacionalinę teisę yra ieškinio nepriimtumo pagrindas?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 15 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktas turi būti aiškinamas taip, kad juo galima remtis tuo atveju, kai ieškinys pareikštas valstybėje narėje prieš atsakovą, nuolat gyvenantį ar turintį buveinę šioje valstybėje ir bendraatsakovį, nuolat gyvenantį ar turintį buveinę kitoje valstybėje narėje, jei šis ieškinys nuo pat pareiškimo momento yra nepriimtinas pirmojo atsakovo atžvilgiu.

Teisingumo Teismui pateiktos pastabos

- 16 Vokietijos vyriausybės nuomone, Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktas turi būti aiškinamas siaurai, kad nebūtų abejojama atsakovo nuolatinės gyvenamosios ar buveinės vietos teismų jurisdikcijos principu, įtvirtintu šio reglamento 2 straipsnio 1 dalyje.

- 17 Jos nuomone, jei ieškinys prieš vieną iš atsakovų dėl jo bankroto yra nepriimtinas nuo pat jo pareiškimo momento, turėtų būti pripažįstama, kad abiems atsakovams pareikšti reikalavimai nėra „taip glaudžiai susiję, kad būtų tikslinga juos nagrinėti ir spręsti visus iš karto“ minėto 6 straipsnio 1 punkto prasme. Todėl ši nuostata netaikytina situacijai pagrindinėje byloje.
- 18 Prancūzijos vyriausybė ir Europos Bendrijų Komisija priešingai teigia, kad minėta nuostata gali būti taikoma tokioje byloje.
- 19 Minėtos vyriausybės nuomone, Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktas tik numato, kad jei yra keli atsakovai, jiems gali būti iškelta byla vieno iš jų nuolatinės gyvenamosios ar buveinės vietos teisme, kai jiems pareikšti reikalavimai yra susiję. Priešingai nei to paties straipsnio 2 punktas, 1 jo punktas nereikalauja jokių ypatingų sąlygų, leidžiančių išvengti, jog jis nebūtų naudojamas vien tik tam, kad atsakovas išvengtų savo nuolatinės gyvenamosios ar buveinės vietos teismo jurisdikcijos.
- 20 Ši vyriausybė, pagrįsdama teiginį, kad nacionalinis teismas ieškinio dėl laidavimo atmetimo neturėtų motyvuoti aplinkybe, jog laiduotojas nuolat gyvena ar turi buveinę kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje yra šis teismas ir kurioje nuolat gyvena ar turi buveinę skolininkas, kuriam pareikštas ieškinys yra nepriimtinas, remiasi Teisingumo Teismo praktika (1990 m. gegužės 15 d. Sprendimo *Hagen*, C-365/88, Rink. p. I-1845, 20 ir 21 punktai; 2004 m. balandžio 27 d. Sprendimo *Turner*, C-159/02, Rink. p. I-3565, 29 punktas ir 2005 m. gegužės 26 d. Sprendimo *GIE Réunion européenne ir kt.*, C-77/04, Rink. p. I-4509, 34 punktas).

- 21 Komisija teigia, jog *Reisch Montage* visgi negali pareikšti nepriimtino ieškinio prieš atsakovą, nuolat gyvenantį ar turintį buveinę valstybėje narėje, turėdama vienintelį tikslą, kad kitas atsakovas išvengtų jo nuolatinės gyvenamosios ar buveinės vietos valstybės narės teismų pagrindinės jurisdikcijos. Todėl kompetentingas teismas privalo nustatyti, ar buvo piktnaudžiaujama Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktu.

Teisingumo Teismo atsakymas

- 22 Pirmiausia reikia priminti, kad Reglamento Nr. 44/2001 2 straipsnyje numatyta jurisdikcija, t. y. valstybės narės, kurioje nuolat gyvena ar turi buveinę atsakovas, teismų jurisdikcija, yra bendrasis principas ir minėtas reglamentas tik kaip išimtį iš šio principo įtvirtina specialiosios jurisdikcijos taisykles tam tikrais atvejais, kurių sąrašas yra baigtinis ir kuriems esant atsakovui gali arba turi būti iškelta byla kitos valstybės narės teisme (dėl 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32, toliau – Briuselio konvencija), kurios nuostatos iš esmės identiškos Reglamento Nr. 44/2001 nuostatoms, žr. 1998 m. spalio 27 d. Sprendimo *Réunion européenne ir kt.*, C-51/97, Rink. p. I-6511, 16 punktą ir 2004 m. vasario 5 d. Sprendimo *Frahuil*, C-265/02, Rink. p. I-1543, 23 punktą).

- 23 Šiuo požiūriu iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos išplaukia, kad šios specialiosios jurisdikcijos taisyklės turi būti aiškinamos siaurai, neleidžiant jų aiškinti plačiau, nei tai aiškiai numatyta Reglamente Nr. 44/2001 (dėl Briuselio konvencijos žr. 2004 m. birželio 10 d. Sprendimo *Kronhofer*, C-168/02, Rink. p. I-6009, 14 punktą ir nurodytą teismų praktiką).

- 24 Nacionalinis teismas privalo šias taisykles aiškinti atsižvelgdamas į teisinio saugumo principą, kuris yra vienas iš Reglamento Nr. 44/2001 tikslų (dėl Briuselio konvencijos žr. 1999 m. rugsėjo 28 d. Sprendimo *GIE Groupe Concorde ir kt.*, C-440/97, Rink. p. I-6307, 23 punktą; 2002 m. vasario 19 d. Sprendimo *Besix*, C-256/00, Rink. p. I-1699, 24 punktą ir 2005 m. kovo 1 d. Sprendimo *Owusu*, C-281/02, Rink. p. I-1383, 38 punktą).
- 25 Šis principas, be kita ko, reikalauja, kad specialiosios jurisdikcijos taisyklės būtų aiškinamos taip, kad pakankamai informuotas atsakovas galėtų pagrįstai numatyti, kokiame kitame nei nuolatinės gyvenamosios ar buveinės vietos valstybės teisme jam gali būti iškelta byla (žr. minėtų sprendimų *GIE Groupe Concorde ir kt.* 24 punktą; *Besix* 26 punktą ir *Owusu* 40 punktą).
- 26 Dėl specialiosios jurisdikcijos, numatytos Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punkte, jei yra keli atsakovai, atsakovui byla gali būti iškelta vieno iš jų nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisme su sąlyga, jog „reikalavimai yra taip glaudžiai susiję, kad yra tikslinga juos nagrinėti ir spręsti visus iš karto, siekiant išvengti atskirų teismo procesų metu priimtų sprendimų nesuderinamumo“.
- 27 Šiuo požiūriu pirmiausia reikia konstatuoti, kad šioje nuostatoje nėra nei jokios aiškos nuorodos į vidaus taisyklių taikymą, nei jokios sąlygos, pagal kurią ieškinys prieš kelis atsakovus pagal nacionalinę teisę turėtų būti priimtinas kiekvieno iš jų atžvilgiu nuo jo pareiškimo momento.

- 28 Antra, reikia nurodyti, kad, neatsižvelgiant į šią pirmą išvadą, pateiktu klausimu siekiama sužinoti, ar nacionalinė taisyklė dėl nepriimtino gali trukdyti taikyti Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktą.
- 29 Iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos išplaukia, kad minėto reglamento nuostatos turi būti aiškinamos autonomiškai, remiantis jo sistema ir tikslais (dėl Briuselio konvencijos žr. 2004 m. sausio 15 d. Sprendimo *Blijdenstein*, C-433/01, Rink. p. I-981, 24 punktą ir nurodytą teismų praktiką).
- 30 Atitinkamai, kadangi jis nepriklauso nuostatoms, kurios, pavyzdžiui, Reglamento Nr. 44/2001 59 straipsnis, aiškiai numato vidaus taisyklių taikymą ir teisiškai jį pagrindžia, minėto reglamento 6 straipsnio 1 punktas neturėtų būti aiškinamas taip, kad jo taikymas galėtų priklausyti nuo vidaus taisyklių poveikio.
- 31 Esant šioms aplinkybėms, Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktas gali būti taikomas valstybėje narėje pareikštam ieškiniui prieš toje valstybėje nuolat gyvenantį ar buveinę turintį atsakovą ir kitoje valstybėje narėje nuolat gyvenantį ar buveinę turintį bendraatsakovį, net jei šis ieškinys pagal nacionalinę teisę yra laikomas nepriimtinu pirmojo atsakovo atžvilgiu nuo jo pareiškimo momento.
- 32 Tačiau reikia priminti, kad specialiosios jurisdikcijos taisyklė, numatyta Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punkte, negali būti aiškinama taip, kad leistų ieškovui pareikšti ieškinį prieš kelis atsakovus turint vienintelį tikslą, kad vienas iš jų išvengtų jo nuolatinės gyvenamosios ar buveinės vietos valstybės narės teismo jurisdikcijos

(dėl Briuselio konvencijos žr. 1988 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Kalfelis*, 189/87, Rink. p. 5565, 8 ir 9 punktus bei minėto sprendimo *Réunion européenne ir kt.* 47 punktą). Tačiau nepanašu, kad tokia situacija būtų pagrindinėje byloje.

- 33 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip: Reglamento Nr. 44/2001 6 straipsnio 1 punktą turi būti aiškinamas taip, kad esant tokiai situacijai, kokia yra pagrindinėje byloje, šia nuostata gali būti remiamasi valstybėje narėje pareiškiant ieškinį prieš toje valstybėje nuolat gyvenantį ar buveinę turintį atsakovą ir kitoje valstybėje narėje nuolat gyvenantį ar buveinę turintį bendraatsakovą, net jei toks ieškinys pagal nacionalinę teisę yra laikomas nepriimtiniu pirmojo atsakovo atžvilgiu nuo jo pareiškimo momento.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 34 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 6 straipsnio 1 punktą turi būti aiškinamas taip, kad esant tokiai situacijai,

kokia yra pagrindinėje byloje, šia nuostata gali būti remiamasi valstybėje narėje pareiškiant ieškinį prieš toje valstybėje nuolat gyvenantį ar buveinę turintį atsakovą ir kitoje valstybėje narėje nuolat gyvenantį ar buveinę turintį bendraatsakovį, net jei toks ieškinys pagal nacionalinę teisę yra laikomas nepriimtinu pirmojo atsakovo atžvilgiu nuo jo pareiškimo momento.

Parašai.